

Memoràndum Carles Albesa Riba

FRANCESC ROMA I CASANOVAS

Memorandum Carles Albesa Riba

Carles Albesa, membre dels Amics del Montseny, va ser un assidu col·laborador de les Monografies, però més enllà d'aquest fet va ser un amant del Montseny, que va convertir en centre de la major part de les seves publicacions. En aquest massís es va iniciar a la pràctica excursionista, primer de manera esportiva, però finalment el va estudiar i va esdevenir una de les figures més representatives de l'excursionisme científic de finals del segle XX. Va morir el darrer dia de l'any 2020.

Paraules clau: Carles Albesa, Excursionisme, Club Excursionista de Gràcia.

Carles Albesa, a member of Amics del Montseny, was a regular contributor to the Monografies, but beyond that he was a lover of the Montseny, which represented the core of most of his publications. In this massif he started practicing hiking, first in a sporting way, but finally he studied it and became one of the most representative figures of scientific hiking in the late twentieth century. He died the last day on 2020.

Keywords: Carles Albesa, Hiking, Hiking Club of Gràcia.

Reunió del consell assessor dels Llibres de Motxilla, a la seu de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat al 1994. Carles Albesa és el primer de l'esquerra, amb corbata i camisa blanca. (Fotografia Publicacions de l'Abadia de Montserrat).

Nascut a Barcelona, el 2 d'agost de 1927, Carles Albesa va descobrir el seu amor pel Montseny l'any 1947. Ens ho diu ell mateix, en el seu llibre *El Montseny com a pretext*, la primera edició del qual és de l'any 1978:

El Montseny era el massís que més freqüentàvem, sobretot des que un dia de pluja vàrem fer coneixença, aixoplugats a can Puig Agut, camí del molí d'Avencó al Tagamanent, amb un xicot més gran que nosaltres que resultà ser del mateix club al qual acabàvem d'afiliar-nos.

El club al qual es refereix era el Club Excursionista de Gràcia i Carles Albesa i Riba tenia en aquell moment 20 anys. No deixa de ser curiós que quan, tres dècades més tard, ell mateix recordi aquells fets, els lligui a l'any de publicació d'una obra cabdal pel que fa al coneixement del massís del Montseny: *El medio y la vida en el Montseny* de Salvador Llobet.

Albesa era, com tots els joves de la seva edat, i així ens ho confessa, un caminaire més atent al camí que al món que recorria. "Per damunt de tot calia fer camí", ens diu. A vegades pujaven al Tagamanent i allà tiraven una moneda a l'aire per decidir per on baixarien: podien fer una passejada que consistia a baixar a Aiguafreda pel serrat del Bellit o per Fondrats, o fer una excursió una mica més llarga i baixar fins a la Garriga o Sant Pere de Vilamajor.

Si guanyava la primera opció, no tenien pressa, i aprofitaven el temps per prendre el sol recolzats en algun marge de can Bellver o de ca n'Agustí. Dinaven a la font del Bellit i, si feia mal temps, dins de la masia.

Albesa va passar de deambular pel món –o com ell mateix ho va escriure: "Caminàvem més que no fèiem excursions"– a ser un dels grans representants de l'excursionisme científic, un dels més grans experts sobre el Montseny. D'aquesta manera, l'any 1976 va guanyar el Premi Sant Bernat, convocat per la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, per l'obra *Els sots feréstecs, entre la literatura i la realitat*. Ho tornaria a fer l'any 1994 amb una biografia de Ramon Arabia.

Quan va arribar el moment i va sentir la crida a donar suport a una col·lecció de llibres per a excursionistes, no s'ho va pensar dues vegades i va formar part de l'equip assessor de la col·lecció "Llibre de Motxilla" de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat (1978-1994). Només ho va deixar quan tots sis membres es posaren d'acord per traspassar les responsabilitats a un grup més jove, entre els quals vaig tenir la sort de trobar-me.

Diria que el seu primer llibre va ser *El Montseny com a pretext*. No ho sé segur, però m'agrada pensar que va ser així. I, amb la tranquil·litat que el caracteritzava hi escriu que "l'autor vol fer constar que, gairebé, qualsevol

pretext li sembla vàlid per a parlar del Montseny". I qualsevol bibliografia seva us convencerà que així va ser.

El seguirien *Dates i dades excursionistes*, de l'any 1985, que en realitat era un recull d'articles que havia anat publicant anteriorment, des de 1979 fins a 1982, a la pàgina d'excursionisme del diari *Avui*. Aquí ja no és el Montseny, sinó tota la història de l'excursionisme la que es desplega en petits capítols. I en aquest llibre veiem per primera vegada la seva capacitat de síntesi, de concentrar en uns fets concrets tendències molt més generals, estructures que ell coneixia a la perfecció, però que no es veien a simple vista.

Les seves *Postals del Montseny*, de 1990 i 1996, seguirien la mateixa traça: a partir d'un element concret, una imatge que s'havia fet per vendre als primers turistes, en Carles era capaç d'anar molt més enllà, de veure-hi –i de fer-nos veure– tot allò que la fotografia no podia mostrar-nos: situacions socials, corrents estètics, fins i tot contradiccions...

Albesa va ser un dels darrers representants d'una manera d'entendre l'excursionisme que potser està en extinció, una d'aquelles persones preocupades no només pels llocs que visitava, sinó pel moviment del que formava part i que l'impulsava a visitar aquells espais naturals. Segurament –i ja sé que això és molt subjectiu– va ser el millor historiador del nostre excursionisme després de Josep Iglésies. Com a mínim va ser el que més esforços hi va dedicar i que millors resultats en sabé obtenir.

Tenia, també, una dimensió organitzativa que el dugué a ser el president de la secció de muntanya (1953-1957), vicepresident (1957-1961 i 1969-1971) i president (1971-1974) del Club Excursionista de Gràcia. També va ser l'assessor de premsa de la Federació Catalana de Muntanyisme (1962-1966), cofundador i primer director tècnic de la revista *Vèrtex* (1966-1968) i vocal de la Junta Directiva (1971-1974) de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya. Director tècnic per exigències del guió, perquè no es podia ser director d'una publicació sense tenir el títol de periodista.

Va participar en la comissió del Centenari de l'Excursionisme Català (1976) i del Centenari de l'Ascensió de Jacint Verdaguer a la Pica d'Estats (1983), sent un dels primers puntals de la creació de la Matagalls-Montserrat (1972), després d'haver refet l'itinerari amb Jordi Ribot i Joan Cervera (1962) i recuperar el text original d'Oliveras. Va fer la marxa disset vegades.

El seu interès pel món de l'excursionisme el dugué a investigar a fons les figures de Cèsar August Torras (1994) i la història d'aquest important fet social a casa nostra –*125 anys d'excursionisme a Catalunya* (2001)– o del

diari *Excursionisme* (2003). L'any 1983 també va guanyar el primer Premi Literari Montseny (1983) i en total ha publicat 12 articles a les *Monografies del Montseny*.

Per tot aquest currículum excursionista, l'any 1994 va formar part del jurat del primer premi Francesc Maspons i Labrós d'estudis sobre excursionisme que organitzava l'Agrupació Excursionista de Granollers. En va ser membre fins a la darrera edició, quan la direcció de l'entitat va considerar que calia donar un nou rumb a l'esdeveniment.

De tota manera, l'any 1999 l'AEG va concedir la seva Placa d'Honor al grup de sis persones que formaven l'equip assessor dels Llibres de Motxilla, entre els que hi havia –en primer lloc, encara que només fos per ordre alfabètic– Carles Albesa. L'Agrupació Excursionista compta entre els seus fundadors una persona que Albesa tenia com a mestre, Salvador Llobet.

Al llarg de la seva vida va rebre també altres distincions, com la medalla de plata de la Federació Espanyola de Muntanyisme (1968), la Placa d'Honor del Club Excursionista de Gràcia (1970), la medalla Forjador de la Història Esportiva de Catalunya (1997) i l'Ensenya d'Or de la FEEC (2016). També va rebre l'homenatge dels Cantaires Muntanyencs del Club Excursionista de Gràcia (2014).

A més a més, junt amb Jordi Mir, varen publicar el *Diccionari d'esports de muntanya* (1998) i *Montserrat: excursions des del santuari i camins d'accés*. També va escriure *L'esperit excursionista* (2003) i la part literària de *La descoberta del Montseny*, amb Kim Castells (2005). Finalment, l'any 2010, va treure a la llum *A l'ombra del Montseny*.

Carles Albesa va ser un excursionista complet, que ha destacat per la seva capacitat per dedicar-se a la recerca, però també va ser capaç d'apassionar-se amb l'escalada i l'esquí. I, tot i que corria per la muntanya, va ser capaç de dir que *"a la muntanya hi he anat a contemplar, no a ser contemplat en un podi"*. Una vegada va dir que per a ell l'excursionisme era una mena d'atletisme que podia practicar en plena naturalesa, en una sana competència amb ell mateix i mai amb els altres.

Albesa, que va morir el darrer dia de l'any 2020, ha estat un referent per a molts de nosaltres, segurament sense voler-ho i sense proposar-s'ho. Després de tot el que ens ha donat només podem dir: descansa ara, mestre. I desitjar que tot allò en què va creure sigui per a tots nosaltres com un far en la foscor.